buitinės keramikos šukių. Pievoje iškastose perkasose 3 ir 4 po velėna aptiktas iki 30 cm storio rudas dirvožemis, giliau – šviesus smėlis. Perkasoje 3, iškastoje saugomos teritorijos P pusėje, šviesiame smėlyje fiksuotos dvi rusvo smėlio dėmės, duobės (?). Duobės – 1,2x0,7 ir 0,5x0,4 m skersmens. Jose aptikta labai smulkių žiestos keramikos fragmentų, geležinių dirbinių fragmentų, patinuoto stiklo šukelė. Šios perkasos armenyje aptiktos dvi lipdytos keramikos šukės.

Daržų armenyje žvalgant vizualiai, surinkti gyvulių kaulų fragmentai, žiestos buitinės keramikos šukės, keletas lipdytos (?) keramikos fragmentų bei aptikti skaldyti ir apdegę akmenys.

Žvalgomųjų tyrimų duomenys leidžia daryti išvadą, kad iš anksčiau žinomas senkapis greičiausiai yra į P nuo tyrinėtų vietų, šiuo metu saugomos teritorijos P dalyje – šioje vietoje visas laukas išraustas duobėmis kasant smėlį, ten gali būti likę senkapio liekanų. Tyrinėta teritorija labiau primintų čia buvus neįtvirtintą gyvenvietę ar sodybvietę, tačiau nesuardyto kultūrinio sluoksnio čia neaptikta, o juodžemis daržams gali būti atvežtinis.

JUODONIAI CEMETERY

Upon request of the KPC in 2004 an archaeological survey of the Juodoniai cemetery site (Kaunas district) was performed. In the Juodoniai cemetery an area of 42 m^2 was excavated, but no graves were found.

KARMĖLAVOS SENKAPIS

Kristina RICKEVIČIŪTĖ

2004 m. tęsti tyrinėjimai Karmėlavos senkapyje (Kauno r.) (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 315–318; *ATL 2000 metais*, V., 2001, p. 221; *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 146; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 119; *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 138–141; *LA*, V., 2003, t. 24, p. 161–228).

Senkapis yra apie 130 m į PV nuo Karmėlavos gyvenvietės ir apie 500 m į ŠV nuo plento Kaunas–Jonava. 200 m nuo senkapio į ŠV yra veikiančios kapinės. Apie 800 m į ŠR įrengtas Karmėlavos piliakalnis.

Senkapis pradėtas tyrinėti 1975–1977 m. (žr. *AETL 1974 ir 1975 metais*, V., 1977, p. 142–144; *AETL 1976–1977 metais*, V., 1978, p. 206–210; *LA*, V., 1995, t. 11, p. 73–103). Po to dvidešimt metų senkapis buvo niokojamas, ardomas. Kalvelę arė, sodino medelius, juos rovė, lygino ir stumdė žemes buldozeriu, ŠR dalyje kasė žvyrą ir dalį senkapio nuardė, pastatė elektros pastotę. ŠR ir ŠV dalyse užkastos statybinių medžiagų liekanos, įvairios šiukšlės. Atrodė, kad senkapis visai sunaikintas.

1998 m. KVAD senkapio tyrinėjimų darbus atnaujino. Tyrinėjimai tęsėsi aštuonerius metus. Buvo aptiktas 21 kapas.

2004 m. senkapio ŠV ir ŠR dalyse iškastos 9 perkasos (LXI–LXIX), ištirtas 210 m^2 plotas, atidengti 3 nesudegintų mirusiųjų kapai. Kapai aptikti visai paviršiuje, vos nuėmus velėną, nes žemė šioje dalyje nustumta iki įžemio, suverstos šiukšlės ir išlygintas paviršius. Todėl dalis kapų galėjo būti nustumti ir sunaikinti. Du kapai (224 ir 225) suardyti. Kapas 223 nepaliestas. Kapai buvo 25–36 cm gylio.

Kape 223 40–50 metų moteris palaidota

aukštielninka, galva į PV. Apnykusi kaukolė gulėjo ant pakaušio veidine dalimi į kairę pusę. Dešinioji ranka sulenkta ir padėta juosmens srityje. Kairioji ranka sulenkta stačiu kampu, uždėta ant kairiosios krūtinės pusės ir padėta juosmens srityje. Dilbio kaulas – ant dešiniosios rankos alkūnės. Žastikaulis guli išilgai šonkaulių. Kairysis dubens kaulas aukščiau už dešinįjį. Kojos sulenktos per kelius. Šiame kape aptikta daugiausiai radinių (48 pav.). Abiejose kaukolės pusėse rasta po žalvarinį žiedinį auskarą. Vienas su kabučiu ir puoštu karoliuku iš trijų vielučių. Antrasis žiedinis auskaras su kabučiais. Dešinėje kaukolės pusėje, netoli auskaro, ant kaklo slankstelių gulėjo mažas žalvarinis smeigtukas apskrita galvute smaigaliu į Š. Po dešiniuoju dubens kaulu rastas geležinis kriauninis 18 cm ilgio peilis. Jo kriaunos matėsi virš dubens kaulo. Peilio smaigalys buvo nukreiptas į ŠR, ašmenys pasukti į kapo vidų. Po juo gulėjo geležinė grandelė ir dvi sidabrinės monetos – Kazimiero Jogailaičio denarai (aversas: raitelis su kalaviju, reversas: Gedimino stulpai).

Kapo 224 PV gale preparuotas sunykusios kaukolės fragmentas. Daugiau kaulų neaptikta. Mirusysis buvo palaidotas galva į PV. Po kaukolės fragmentu rastas mažas žalvarinis smeigtukas apskrita galvute.

Kapas 225 visai suardytas, griaučiai perkasti. Pirminėje padėtyje išlikęs tik dešiniosios kojos blauzdikaulis. Kaukolės fragmentai rasti apie 2,5 m į Š nuo griaučių. Matyt, ji buvo nustumta, stumdant žemes. Mirusysis (55 metų vyras) buvo palaidotas galva PV kryptimi. Nuėmus kaulus rasta geležinė 8,4 cm ilgio yla, geležinė keturkampė 3,2 x 3,6 cm dydžio sagtelė užapvalintais kampais ir geležinė grandelė.

Remiantis radiniais tyrinėti kapai datuojami XV a. antrąja puse – XVI a.

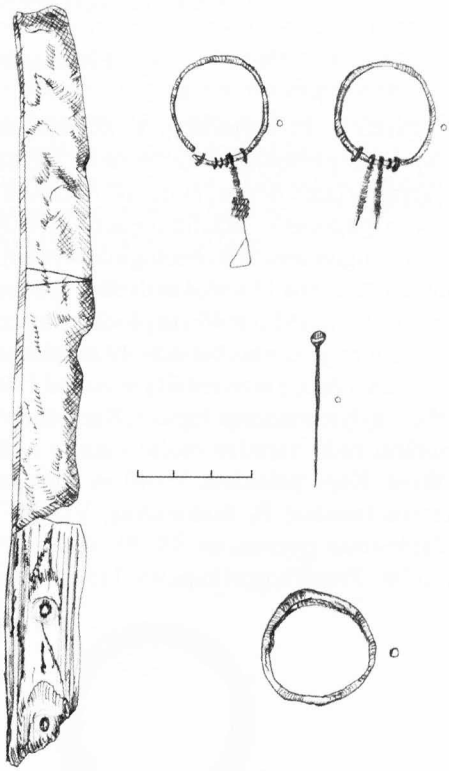

48 pav. Karmėlavos senkapis. Kapo 223 radiniai. *N. Rimkevičiūtės pieš.*

Fig. 48. Karmėlava cemetery. Finds of grave 223.

KARMĖLAVA CEMETERY

In 2004 in the SW and NE parts of the Karmėlava cemetery an area of 210 m^2 was investigated. 3 inhumations datable to the second half of the 15th–16th century were discovered. The graves No. 224 and 225 appeared to be destroyed; the grave No. 223 was found undisturbed. It contained two bronze ring-type earrings, a bronze pin with a rounded head, an iron knife with a riveted handle, an iron loop and two silver coins (denarii of Casimir Jagellonian).